Ročník I. Ve Varšavě, dne 15. září 1928. Číslo 9

BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

O VOLYŇSKÉ VÝSTAVĚ.

Před desíti lety byly naše stáje a chlévy téměř prázdné, pole zanedbána a z části neoseta, oddíly různých vojsk neustále procházely naším spustošeným krajem, zbytky našeho majetku i naše životy byly ohrožovány tlupami banditů, a nám se tehdy právem zdálo, že musí uplynout mnoho, mnoho let, nežli se náš kraj zase zotaví a povznese k předválečnému blahobytu. Ale brzy se ukázalo, že Volyň, tento „zastrčený koutek" našeho státu, kterému z počátku ani vláda nevěnovala patřičné pozornosti, že tento „kres" má mohutnou vnitřní životní sílu. Lidé na Volyni, jakmile měli zase jistotu, že se nemusí dělit o výtěžek své práce s každým, kdo přijde, chopili se bez rozdílu národnosti chutě práce v poli a hospodařili znova. pomalu se začaly plniti stáje a chlévy, doplňoval se i mrtvý inventář, i příroda byla příznivá, jako by rolníku chtěla nahraditi škodu války.

Tu však nová překážka zabrzdila vývoj rolnictví: devalvace a úplné znehodnocení naší valuty. Máme v živé paměti, jak jsme počítali marky na miliony a dokonce na miliardy. Tím ovšem byl skoro úplně zabit úvěr, podnikavost, obchod i průmysl. Zmizela spořivost, neboť každý se snažil hotové peníze zaměniti buďto za zlato nebo za dolary anebo koupiti cokoliv, mnohdy i věci nepotřebné. Zdálo se, že stát je na pokraji propasti — úpadku. Rozhodný krok k nápravě byl učiněn zavedením pevné valuty — zlatého, jenž se měl rovnati švýcarskému franku jako jediné stálé valutě v Evropě. Avšak i zlatý začal klesati. Pro stabilisaci zlotého začal stát šetřiti na všech stranách, počítal, redukoval počet státních zaměstnanců atd. Účelu bylo skutečně dosaženo, zlotý přestal klesat a již několik let udržuje se na stejné výši (100 zł. = 58 fr. švýc, = 11 dolarů). Od toho času datuje se i zlepšování stavu rolnictva. Hromadně zřizují se ústavy pro drobný úvěr, kasy Stefczyka, záložny a spořitelny, jež základní jistinou a půjčkami podporuje Centralna Kasa Spółdzielni rolniczych ve Varšavě a její pobočky, u nás pobočka v Lucku pro Volyň. Větší půjčky na hypotheku uděluje Bank Rolny. Můžeme tedy opravdu normální rozvoj rolnictví a průmyslu v naší osvobozené říši datovati ne od ukončení války, ale od stabilisace valuty před čtyřmi — pěti lety. Avšak za tento krátký čas bylo vykonáno velmi mnoho.

Aby se ukázalo a znázornilo to, co bylo dosud v našem kraji vykonáno, byla v prvním týdnu zářijovém uspořádána v Lucku krajinská výstava volyňská. Podnik byl velmi odvážný a místní tisk v sobě redaktora Tad. Zagórského vyslovil otevřeně pochybnost o zdaru výstavy z té příčiny, že kraj velmi utrpěl válkou, že však nás to nemá odstrašovati od podobných podniků. Předsednictví výstavního výboru přijal známý energický pracovník p. vicevojevoda Kaz. Dziewaltowski-Gintowt, řiditelem byl ing Vlad. Niekrasz. protektorát výstavy přijal p. vojevoda Józefský. Ačkoliv agitace a reklama byly slabé, byl zájem o výstavu nad očekávání veliký. Výstaviště bylo umístěno u vojenského cvičiště a výstavě propujčeny dvě budovy kasáren a studentský domov Polské Macierzy Szkolnej.

K zahájení vystavy přijeli z Varšavy p. p. ministr zemědělství Niezabytowski, ministr obchodu Kwiatkowski, ministr železnic Kuh, viceministr zahraničí Wysocki a viceministr obchodu Doležal. Výstava imponovala bohatstvím exponátů a litujeme, že nemáme místa, abychom uvedli všechny firmy a hospodářství, jež vystavovaly svoje výrobky a plodiny. Škoda, že na výstavě malorolnictví skoro vůbec nebylo zastoupeno, ne snad proto, že by nemělo co vystavovati, ale že není dosud zorganisováno. Působilo ostatně i opozdění žní, takže rolníci měli pro výstavu málo času. Ukázalo se to ostatně

i ve slabé návštěvě rolníků na výstavě. Statky a velkostatky měly bohaté exposice koní, dobytka a drůbeže, továrny a závody — zvláště československé strojnické firmy — imponovaly dokonalými výrobky. na kolekce semen a osiva p. ministr Niezabytowski obrátil zvlástní zřetel.

My, Češi na Volyni, musíme se přiznati, že naše zkoška hospodářské vyspělosti dopadla špatně. Jsme nejkulturnějším živlem kraje, dovedeme leccos pěkného vypěstovati, ale nedovede se s tím ukázati na venek. Naše lhostejnost k věcem veřejným projevila se zde velmi okatě. Je pravdou, že na podobnou národní representaci je třeba obětavých pracovníků, týdne volného času i hmotných výloh. A toho všeho postrádáme. Ani naše chmelařské spolky neuznaly za vhodné vystaviti vzorky chmele a hospodáři ukázky obilí a plodin. V takových případech není dobře držeti se v ústraní, je třeba zaujmouti důstojné místo. Budíž nám to výstrahou do budoucnosti. Zanechme stranictví a sporů a pracujme svorně.

J. Vlk.

K JEDNÁNÍ O POLSKO-NĚMECKOU OBCHODNÍ SMLOUVU.

Polsko-německé vyjednávání, zahájené dne 10. září ve Varšavě, je jen dalším pokračováním historie nadmíru dlouhé. Již přes 3 léta trvá mezi Polskem a Německem celní válka a skoro stejně dlouho vleče se jednání mezi oběma státy o obchodní smlouvu, vedené napřed dvě léta v Berlíně a od prosince minulého roku ve Varšavě. Jednání se trhalo, znovu navazovalo a protahovalo bez viditelného výsledku. Dohody je pro obě strany třeba tím více, že jejich obchodní styky jsou nadmíru intensivní a ani v době celní války nebyly přerušeny.

Ve statistice polského zahraničního obchodu se dovídáme, že r. 1926 dovezlo Polsko z Německa zboží za 363,359.000 zl a vyvezlo do Německa za 568,481.000 zl, takže bylo v obchodu aktivním 205,122.000 zl. Ještě nápadněji vyniknou tyto číslice tím, že obchod s Německem činil v polském dovozu 23.6%, ve vývozu 25.3%. V r. 1927 činil polský dovoz z Německa 736,712.000 zl, vývoz do Německa 804,706.000 zl, což znamená 25.5% celkového dovozu a 32% celkového vývozu. V uplynulém roce byl polský obchod s Německem aktivní částkou 67,994.000 zl.

Již ta okolnost, že v době tří let nepodařilo se dosáhnouti dohody, svědčí, že jednání je těžké a že ani tentokráte ne bude dorozumění snadnou věcí. Polsko nemá v úmyslu uzavříti nějakou smlouvu, která by zhoršila dnešní bezesmluvní stav a znamenala na př. nějaké zvýšení celkové pasivity obchodní bilance. Polsko musí ve smlouvě s Německem obětovati zájmy některých odvětví svého průmyslu, jež vyrostly a z části vzkvétaly v atmosféře celní války. Je to především drobný průmysl elektrotechnický, chemický, potravinářský, z části železářský, strojařský atd., jež měly k disposici domácí trh a nemusely na něm zapásiti s německou soutěží, zdatnější technicky, organisačně, finančně i obchodně. Za své oběti v oboru průmyslu žádá Polsko náhradu ve výhodách pro své zemědělství.

Hlavním bodem polských požadavků bylo a bude, aby Polsko mohlo vyvážeti do Německa živé vepře a hovězí a vepřové maso. V tomto bodě naráželo a naráží dosud na nepřekonatelné překážky německých hospodářsko-politických tradicí. Německo již od r. 1867 se uzavíralo proti dovozu dobytka z východu, tehdy z Ruska a v této politice starého Bismarcka pokračovaly i všechny další německé vlády. Byly při tom tak důsledné, že i při obchodní smlouvě r. 1904, v níž Německo dalo Rusku klausuli nejvyšších výhod, bylo Rusko napáleno a nemohlo do Německa svého dobytka vyvážet s výjimkou asi 2.000 vepřů týdně pro zásobování průmyslového obvodu hornoslezského. Od r. 1909 má Německo zákon o dobytčích chorobách, jenž východní německou hranici uzavírá vůbec. To udělalo v Rusku mnoho zlé krve a padlo jistě na vážku i při rozhodování na počátku světové války. Přes to bylo toto naprosté uzavření německé východní hranice opatřením dosti pochopitelným. Za touto hranicí rozprostírala se celá říše ruská, to je půl Evropy a půl Asie, kde veterinářská služba byla sotva v plenkách a kontrola dobytčích nákaz takřka nemožná. Méně pochopitelno je, že uzavřenost německé východní hranice byla zachována i po převratu, a neděje-li se to nazákladě zvlaštního nařízení, je přes to praxe — jak tvrdí polská úřední místa — nezměněně důsledná. Po převratě vznikla přece nová hranice polsko-ruská, kterou Poláci velmi pečlivě uzavřeli. Německá východní hranice posunula se značně na západ a polská zdravotní služba veterinářská vypracovala se na světovou úroveň, takže dnes zdravotní poměry dobytka v Polsku jsou poměrně lepší než v samém Německu. Přes to zůstává Německo dále

uzavřeno, ačkoli po převratě, kdy veterinářské poměry v Polsku byly určitě horší než dnes, povolovaly německé vlády několika svým importérům dovoz nemalých kontingentů vepřů z Polska. Za to však bylo v r. 1926 z Polska do Německa vyvezeno jen 4.611 a r. 1927 dokonce jen 1.598 vepřů.

Polské oficielní kruhy jsou dnes toho názoru, že Německo ze své neústupnosti a ze svých veterinářskych zásad sleví. Kromě okolností výše uvedených uvádí se, že Německo dovozu vepřů z Polska potřebuje a domáhají se ho nejen kruhy dělnické, jichž representant stojí v čele německé vlády, ale i potravinářský průmysl a průmysl vůbec. Polskému průmyslu má býti jeho obět vynahražena tím, že při zvýšeném odbytu a vývozu stoupne zámožnost selského stavu i jeho kupní sílna, čímž vzroste kapacita domácího trhu.

Pokud se týká dalších položek polského vývozu, zejména uhlí, naftových výrobků, zemědělských plodin a dříví, neočekávají se nepřekonatelné obtíže. O dovozu dříví má Polsko s Německem dobrou obchodní smlouvu, jež bude upravena jen v tom smyslu, aby byly odstraněny její nepříznivé důsledky pro polský vnitřní trh, kde nastalo velké zdražení dříví.

Vladimir Meduna, poslanec:

ČINNOST NESTRANNEHO BLOKU V SEJMU.

(Pokračování.)

Sejm a vláda. Poměr sejmu k vládě není jednotný. Všechny strany chtějí získati vlivu na vládu a tím zvětšiti svůj vliv v zemi. Každá z nich uplatňuje svůj program: endeci hájí zájmy nejmajetnějších, selské strany hájí venkovany proti daňovému zatížení, PPS hájí demokracii a pracující třídu proti autokratickým vládám atd. Dnes však se všechny tyto strany bojí vystupovati otevřeně proti vládě a žádná z nich se neodváží vysloviti některému ministru votum nedůvěry, ačkoliv se snaží při každé příležitosti vládě překážeti. Až široké massy měst a venkova poznají, že tyto strany nejsou schopny dosáhnouti positivních úspěchů, protože vláda se jejich činnosti neleká, — že jedinou cestou k splnění skutečných požadavků je loyální spolupráce s vládou, pak si vynutí i změnu taktiky svych poslanců.

Rozdíl pracovních method nestranného bloku a jiných stran. Oposiční strany hledí si především získati uznání u svých voličů. Podávají ve sněmu líbivé návrhy, i když vědí, že nemohou býti přijaty. Vede to pak k tomu, že zasedání sněmu vypadá často jako jako míting. Nestranný blok naproti tomu prostřednictvím svých vojvodských a krajských kol zjišťuje potřeby jednotlivých obvodů a z této úzké součinnosti s celým obyvatelstvem státu vycházejí tak jeho návrhy vládě a sněmu. Za svůj hlavní úkolpo važuje vychovávati občanstvo k spolupráci a ne k sporům.

Otázky daňové. Vzorem demagogie různých stran ve sněmu bylo v posledním zasedání odmítnutí daňových predloh vládních tak, že ani odborné komise sněmu neměly možnosti o nich jednati. Příklad podobného jednání nenalezl by se v žádném sněmu západní Evropy. V době, kdy se jednalo o úpravu platů státním zaměstnancům, nebyly jí povoleny k tomu prostředky. Prospěch, který z toho mají poplatníci, je jen zdánlivý a je na čase, aby pokročilí rolníci, hospodářská družstva a peněžní podniky vysvětlili ve svém okolí, že vláda může k rozkvětu kraje přispěti jen z peněz, které získá z daní, jsou-li tyto daně spravedlivě rozděleny. Nestranný blok tehdy hlasoval proto, aby vládní daňové návrhy byly odeslány do komisí k prozkoumání, podle jehož výsledku by o nich bylo rozhodnuto.

(Pokračovani).

PŘED 60 LETY.

Pokračování.

Nelze pominouti mlčením otázky duševního a mravního vývoje mezi kolonisty, jež byla mnohem choulostivější než otázka hmotná, o níž jsme psali. Emigranti byli náboženství katolického a z menší části evangelického. Katolíci navštěvovali polské katolické chrámy a evangelíci, kteří neměli vlastní duchovní správy, vykonávali své pobožnosti v soukromých domech. Ruská vláda nelibě nesla, že Češi se přidržují polsko-katolických bohoslužeb a doporučila jim, aby utvořili českou národní církev dle vzoru husitské nebo českobratské. Ministerstvo vnitra vyzvalo Příbyla a Oliče, aby přivedli z Čech tři duchovní, kteří by tuto myšlenku uvedli v život. Přišli tehdy na Volyň duchovní Václav Hrdlička, František Kašpar a Jan Saska. Prvý pracoval v Dubně, druhý v Hulči a třetí v Hlinsku a stát jim platil po 600 rublů ročně. Avšak

tito tři duchovní nemohli se shodnouti v názorech na nové nabožensví. První dva byli pro náboženství dle vzoru českobratrského, Saska byl pro starokatolictví. Aby tyto náboženské spory byly odstraněny, byl r. 1880 svolán do Kvasilova církevní sněm. Zde přednášel V. Hrdlička o hlavních zásadách českobratrského vyznání z r. 1535. Zásady tyto byly ode všech přítomných přijaty s pochvalou a uvítány jásavým potleskem. Po přednášce byl přijat návrh, aby byl zvolen výbor, jenž by vypracoval podrobný řád a způsob vykonávání bohoslužeb jakož i jiné podrobnosti. Zdálo se, že duchovní sjednocení Čechů-kolonistů je na dobré cestě a záhy se uskuteční. Nestalo se tak. Shromáždění rozdělilo se na menší skupiny a rokovalo o tom, kdo a z kterého vyznání mají býti do výboru voleni, aby žádné vyznání nebylo zkráceno. Při tom došlo k ostrým hádkám a sněm se rozešel s roztrpčením. Ačkoliv ruské úřady usnesení sněmu schválily, agitoval farář Saska proti němu, protože neprosadil svého návrhu. Když vláda viděla, že Čechové nejdou k sjednocení, dala jim ultimatum: když nechtějí mít náboženství vlastní, tož buďto přijmout pravoslaví nebo se vystěhovat. V důsledku náboženských řevnivostí a štvanic byl vyslán z Petrohradu na Volyň člen Synodu komisař Křižanovský, aby prozkoumal náboženské poměry. Navštěvoval jednotlivé příbytky, hovořil s jednotlivci a přesvědčil se, že jakékoliv sjednocení je nemožné. Výsledkem jeho cesty bylo zrušení českých farností, propuštění duchovních a vydání ostrého hanopisu o Češích.

Tak skončily snahy o sjednocení Čechů v jednom vyznání českobratrském. Náboženská nesnášelivost zničila tyto snahy v zásadě všemi nadšeně přijaté. Zapomněli tehdy naši otcové na hlavní zásady každého náboženství: Milovati budeš bližního svého... Kdybys víru měl, že bys hory přenášel, lásky však kdybys neměl, nic nejsi...

Většina volyňských Čechů přijala v té době pravoslaví, hlavně z toho důvodu, že nabývání pozemků a disponování jimi bylo k vyhraženo pouze pravoslavným. Českobratrskými zůstaly tři obce, Boratín, Kupičev a Michajlovka. Tyto osady přetrpěly mnoho trampot pro svoje náboženské přesvědčení se strany úřadů, ale vytrvaly. Nejhůře vedlo se jinověrcům za vlády Alexandra III., který měl heslo: „Rusko pro Rusy", všechny národnosti chtěl poruštiti a všechny jinověrce přivésti do církve pravoslavné. O to se houževnatě přičiňoval i prokurov nejsvětějšího Synodu Pobědonoscev.

Současně se zrušením českých farností byly zrušeny i české volosti dubenská, hlinská, lucká a kupičovská, a konečně i české školy byly z části zavřeny a z části zestátněny, aby z nich čeština byla úplně vymýcena. Pouze na školách v Hulči, Volkově a Boratíně vyučovalo se též česky. Tak hrozilo Čechům na Volyni úplné a násilné odnárodnění a splynutí s domorodým obyvatelstvem. V této kritické době vykonal velikou práci pro zachování naší národnosti náš tisk, jehož zakladateli byli: B. Procházka, dr. V. Vondrák, Věnceslav Švihovský a Bohdan Pavlů. O této kapitole příště.

Dějiny naší kolonisace mají velice mnoho poučného a výstražného pro nás. Zdá se však, že jsme se z nich málo učili a naučili. Požíváme dnes naprosté svobody národnostní i náboženské, ale nesváry a různice zdědili jsme snad po předcích. Zase rozsévá se símě roztržek a to na půdě náboženství.

Ale běda tomu, skrze koho pohoršení přichází. Budou poznáni a dle své mravní úrovně souzeni.

Vlk.

Z DOMOVA I CIZINY.

Právě skončený sjezd III. internacionály, který trval šest neděl, odhlasoval nový program komunistického huutí. Program stanoví, že Rusko je jádrem, k němuž se mají připojovati nové sovětské republiky. Kdyby sovětské Rusko bylo ohroženo válkou, ukládá se komunistickým stranám celého světa, aby hromadnými akcemi porážely své vlády a proklamovaly spolek se sovětským Ruskem. Komunisté ve všech státech mají především propagovati zřízení sovětů, dělnickou kontrolu nad výrobou, selské výbory pro rozdělení půdy, pozdějí demonstracemi, stávkami i generální stávkou mají zahájiti boj o vládu, což prý bude provedeno již dle pravidel vojenského umění. Zkrátka světová revoluce za každou cenu.

Některé kruhy v Turecku si přejí, aby se Kemal paša prohlásil králem nebo sultánem. Kemal paša však prohlásil, že nikdy se tak hluboce nesníží, aby hodnost presidenta republiky zaměnil za titul královský.

V Československu byl změněn zákon o svátcích. Druhý den vánoční, velikonoční i svatodušní bude opět zasvěcený svátkem.

V Československu bylo na 281.320 ha sklizeno 74.75 milionů q cukrovky, to je o 12.5 q více než loni. Cukru bude vyrobeno 12.5 q, to je o 1.3 milionů q více než loni.

Zasedáni Společnosti v Ženevě nepřineslo v polsko-litevském sporu žádných změn. Počátkem listopadu bude se konati v Královci nová polsko-litevská konference, a zůstane-li bez výsledku, bude se pokračovati ve vyjednávání za přímé účasti delegáta Společností Národů.

Francouzský ministr Bokanovský se v minulých dnech zabil při katastrofě letadla. Poprvé v životě si do letadla sedl, letadlo vzlétlo asi na 50 m a zřítilo so k zemi. Bokanovski, jeho průvodčí i pilot se zabili na místě.

Pàtrání po polárním badateli Amundsenovi, který zmizel, když letěl na pomoc trosečníkům vzducholodi „Italia", bylo zastaveno I největší optimisté jsou přesvědčeni, že zahynul.

Dne 13. září dokončil Otakar Březina, největší český básník, šedesát let svého věku. Celý československý národ mu blahopřál a byla mu za jeho životní dílo udělena velká jubilejní státní cena 100.000 Kč.

Dne 9. září ve stanici Zaječí u Břeclavy narazil pražský rychlík jedoucí do Bratislavy na osobní vlak. Namístě bylo 24 zabitých, 18 těžce raněných a přes 50 lehčeji zraněných.

Na italských automobilových závodech v Monze vjet závodník Matterassi se svým automobilem při rychlosti 200 km za hodinu do diváků. Přejel asi 60 osob, z nich 22 bylo na místě zabito a 21 zápasí se smrtí. Závodníci katastrofy nezpozorovali a v závodech se pokračovalo až do konce, protože ani řiditelství závodu nenařídilo ukončení.

V neděli 9. září navštívilo brněnskou výstavu soudobé kultury 201.001 osob. Celkem dosud navštívilo výstavu asi dva a půl milonu návštěvníků.

Německý velvyslanec v Moskvě Brockdorff Rantzau zemřel v Berlíně ve stáří 60 let. Ranila jej mrtvice. Uzavření smluv mezi Německem a sovětským Ruskem bylo jeho dílem.

V Zakopaném konají se česko-polská jednání o zřízení národního parku v Tatrách.

Československý státní rozpočet byl předložen sněmovně. Vykazuje 9.534 milionů Kč vydání a 9.569 milionů Kč příjmů, tedy aktivum 35 milionů Kč (loni 26 milionů Kč).

Na vojenském cvičišti v Milovicích u Prahy byly sfilmovány scény ze zborovské bitvy pro film: Za československý stát. Na napodobení dělové palby spotřebovalo se 750 kg výbušných látek. Při bítvě bylo mnoho starých borovic přeraženo zvláštními pumami, takže dojem dělostřelecké palby je ùplný. Přes to nedošlo ani k jedinému úrazu.

Koncem září očekává se návrat maršálka Piłsudského z dovolené, kterou tráví v Rumunsku. Rumunská vláda prokazuje mu největší pocty.

Lvovský veletrh, který trval 2. do 12. září, skončil plným úspěchem. Měl asi 140.000 návštěvníků.

BESEDY „BUDITELE"

JASNOPOLJANSKÝ MUDRC.

V srpnu letošího roku minulo 100 let od narození Lva Nikolajeviče Tolstého. Není snad mezi námi nikoho, kdo by tohoto jména neznal a nečetl některého z jeho spisů. Jeho názory na náboženství a na život lišily se podstatně od oficielních názorů církve, chápal a vysvětloval zásady učení Kristova zcela jinak, otevřeně vystupoval proti kněžtvu a církevní hierarchii a byl za to vyobcován z církve. Podobně jako Komenský v Labyrintu Světa hledal duševního uspokojení ve všech vrstvách společnosti lidské, avšak nikde nenalézal pravého pochopení účelu života. Jeho heslem bylo: „Neprotiv se zlu", což je obsahově totožné z výrokem Kristovým: „Udeřil-li by tě někdo v tvář, nastav mu druhou"... to je neodplácej zlo zlem, nýbrž dobrem. Druhou hlavní jeho zásadou bylo žíti v co nejužším styku s přírodou a vésti co nejpřirozenější životosprávu. Vidíme ho na obrázku v prostém šatě jak oře a vláčí. I zákony společenské chápal jinak. Neuznával vrchnosti nýbrž úplnou rovnost mezi lidmi. Svoje rozsáhlé pozemky chtěl rozdati lidu a utvořiti na nich jakousi komunistickou obec na způsob prvotních křesťanů, avšak jeho rodina a příbuzní proti tomu zakročili. Byl stoupencem zásad Petra Chebčcíkého a jeho spisy, zvláště „Síť víry" rozšiřoval v ruském překladu. Z celé jeho rodiny pouze dcera Taťána sdílela otcovy názory a po jeho smrti zasvětila svůj život propagaci jeho myšlenek. Z jeho spisů jsou nejvýznačnějšími „Vojna a mír", kde líčí válečné hrůzy doby Napoleonské, „Anna Karenina", obraz špatné výchovy společenské. Velmi rozšířeny jsou jeho drobné spisy. Kdo by neznal jeho povídky „Jak mnoho země člověk potřebuje?" Krátce před smrtí uchýlil se do samoty klášterní. Dosáhl ctihodného věku 82 let. Pochován byl na svém statku v Jasné Poljaně bez obřadů církevních.

ZLOČIN NA POŠTĚ.

Karel Čapek.

„Pane, Spravedlnost", řekl četnický strážmistr Brejcha. „To bych rád věděl, proč to je na obrazech taková ženská s kšandou na očích a s vážkami, jako by prodávala pepř. Já bych mínil, že Spravedlnost vypadá jako četník. To byste nevěřil, co věcí my četníci rozsoudíme bez soudce, bez vážek a bez takových cavyků. V menších případech dáme po hubě a ve větších případech si odepneme řemen; to je v devadesáti případech ze sta celá spravedlnost. A já vám povím, pane, že tuhle jsem já sám usvědčil dva lidi z vraždy a sám jsem je odsoudil k spravedlivému trestu a trest jsem vykonal, a nikomu jsem o tom nehlásil ani slovo. Tak počkejte, vám to teda řeknu.

No jo, vy se pamatujete, pane, na tu slečinku, co tady v obci byla přede dvěma tety na poště. No právě, Helenka se jmenovala. Taková hodná a milá holka, hezká jako obrázek. Bodejť byste se na ni nepamatoval. Tak ta Helenka, pane, se loni v létě utopila; skočila do rybnika a šla asi padesát metrů, než přišla do hloubky. Teprve za dva dny vyplavala. A víte, proč to udělata? V ten den, kdy se utopila, přišla najednou z Prahy revise na poštu a našla, že Helence chybí v kase dvě stovky. Mizerné dvě stovky, pane. Trouba revisor teda řekl, že to musí hlásil dál a že se to bude vyšetřovat jako zpronevěra. Ten večer, pane, se Helenka z hanby utopila.

Když ji vytáhli na hráz, musel jsem u ní stát, než přišla komise. Už na ní, chudákovi, nebylo nic hezkého, ale já jsem ji pořád viděl, jak se směje z toho šaltru na poště, — inu, všichni jsme tam za ní chodili, že jo; tu holku měl každý rád. Sakra, povídám si, to děvče neukradlo dvě stovky; předně proto, že tomu nemůžu věřit, a za druhé, vždyť ona nepotřebovala krást; její tatík byl mlynář tamhle s té druhé strany, a ona šla na poštu jen z takové té ženské ctižádosti, že se sama uživí. Tatíka jsem dobře znal; pane, to byl nějaký písmák a krom toho evandělík; a já vám řeknu, tihle evandělíci a duchaři u nás nikdy nekradou. Jestli ty dvě stovky na poště chybí, to by je musel ukrást někdo jiný. Tak jsem, pane, té mrtvé holce tady na té hrázi slíbil, že to tak nenechám.

Tak dobrá, zatím sem na poštu poslali nějakého mládence z Prahy, Filípek se jmenoval; takový šikovný a zubatý chlapík. Teda za tím Filípkem jsem chodil na poštu, abych něco vykoukal. To víte, je to tam jako všude na malých poštách;u okénka stolek, v tom stolku v šupleti peníze a známky. Úředník má za zády takový ten regál se všelijakými sazebníky a lejstry a váhu na vážení balíků a takových věcí.

„Pane Filípek", povídám mu, „prosím vás, koukněte se do těch vašich sazebníků, co by stál, řekněme, telegram do Buenos Aires."

„Tři koruny za slovo," povídá ten Filípek jakoby nic.

„Tak co by stál expres telegram do Hongkongu," ptám se ho zas já.

„To se musím podívat," řekl ten Filípek, vstal a obrátil se k regálu. A zatím co listoval v tom sazebníku zády ke stolku, protlačil jsem se rameny skrz to okénko, dosáhl jsem rukou na zásuvku s penězi a otevřel jsem ji; otvírala se docela lehce a tiše.

„Tak děkuju, už to mám," povídám; „takhle se to mohlo stát. Dejme tomu, že Helenka něco hledala v tom regálu; pak mohl někdo štípnout ty dvě stovky ze šuplete. Koukejte se, pane Filípek, kdybyste mně ukázal, kdo v těch minulých dnech od tud něco telegrafoval nebo posílal."

Pan Filípek se drbal na hlavě a povídá: „Pane vachmajstr, to nepůjde. Víte, ono platí něco jako listovní tajemství, — leda že byste to hledal jménem zákona; ale to bych musel ohlásit nahoru, že tu byla prohlídka."

„Počkejte," říkám mu. „To bych zatím nerad dělal. Ale helejte, pane Filípek, kdybyste se vy takhle... z dlouhé chvíle nebo tak... podíval do těch lejster, kdo v posledních dnech odtud posílal něco takového, že se třeba Helenka musela obrátit zády ke stolku —"

„Pane vachmajstr," povídá ten Filípek, „copak o to, odtelegrafované blankety tu budou; od rekomendovaných dopisů a balíků máme jenom zapsáno, komu se to posílá, ale ne kdo to poslal. Já teda vám sepíšu všechna jména, která tu najdu; ono to sic nemá být, ale pro vás to už udělám. Ale já myslím, že z toho poznáte starou botu."

On měl, pane, ten Filípek pravdu; přinesl mně asi 30 jmen, — to víte, na vesnické poště se mnoho toho nepodává, jestě takhle nějaký ten balík pro kluka na vojně, — ale z těch jsem nevycucal ani nejmenší zdání. Pane, kudy jsem chodil, tudy jsem na to myslil; tak mě tlačilo, že už svůj slib té mrtvé holce nesplním.

Tak jednou, to bylo asi za tejden, jdu zase na poštu. Ten Filípek se na mě cení a povídá: „Pane vachmajstr, s těmi kuželkami už nebude nic, já pakuju. Zejtra sem přijde nová slečna, z Pardubic z pošty."

„Aha," na to já. „Nějaká disciplinárka, že jo, že tu slečnu přeložili z města na takovou mizernou vesnickou poštu."

„Ba ne," povídá ten Filípek a kouká na mě tak nějak zvláštně. „Ta slečna je sem přeložena na vlastní žádost, pane vachmajstr."

„To je divné," říkám; to přece víte, jaké ty ženské jsou.

„Je," povídá ten Filípek a pořád tak na mě kouká, „a ještě divnější je, že to anonymní udání, aby se na zdejší poště udělala blesková revise, přišlo taky z Pardubic."

Já jsem si pískl a myslím, že jsem koukal na toho Filípka stejně jako on na mne. A najednou povídá listonoš Uher, který si tam rovnal roznášku: „Jo, do Pardubic — on tam dopisuje skoro denně pan adjunk z velkostatku nějaký slečně na poště. To bude jeho láska, že jo."

„Poslouchejte, fotr," povídá ten Filípek, „nevíte, jak se ta slečna jmenuje?"

„Nějak jako Julie Touf — Toufar —"

„Tauferová," řekl Filípek. „Tak je to ona, ta, co sem má přijít."

„On pan Houdek, jako pan adjunk," povídá pošťák, „taky dostává z Pardubic skoro denně psaníčko. „Pane adjunk," já mu říkám, tady je zas psaní od nevěsty. On mě, jako pan Houdek, chodí dycky takový kus cesty na proti. A tady má dnes bedničku, ale z Prahy. Hele, to je vrácená zásilka. „Adresát neznám." To on si pan adjunk zmejlil adresu. Tak mu to donesu zpátky,"

„Ukažte," povídá ten Filípek. „Adresoval to na nějakého Nováka, Praha, Spálená ulice. Dvě kila másla. Razítko čtrnáctého července."

„To tu ještě byla slečna Helenka," řekl pošťák.

„Ukažte," povídám Filípkovi a čuchnu k té bedničce. „Pane Filípek," říkám, „to je divné, to máslo bylo 10 dní na cestě a nesmrdí. Fotr, nechte tu bedničku tady a sypte s roznáškou."

Sotva byl pošťák pryč, řekl mně ten Filípek: „Pane vachmajstr, ono to nesmí být, ale tady je dláto." A šel pryč, aby to jako neviděl. Pane, já tu bedničku vypáčil; byla v ní dvě kila hlíny. Tak já jdu za tím Filípkem a říkám mu: „Člověče, teda o téhle věci nikomu ani slovo, rozumíte? To já už si spravím sám."

To se rozumí, sebral jsem se a šel jsem za tím adjunktem Houdkem od velkostatku. Seděl tam na kládách a koukal do země. „Pane adjunkte," povídám mu, „tady je nějaká konfuse na poště; nevzpomínáte si, na jakou adresu jste posílal před desíti nebo dvanácti dny takovou bedničku?"

Ten Houdek trochu jako zbledl a povídá: Natom nezáleží; to už sám nevím, komu to bylo.„

„Pane adjunkte," řekl jsem, „a jaké to bylo máslo?"

Ten Houdek teda vyskočil bílý jako stěna. „Co to má znamenat?" křičel. „Proč mě s tím obtěžujete?"

„Pane adjunkte," povídám mu. To je tak, vy jste zabil Helenku z pošty. Vy jste tam donesl bedničku s fingovanou adresu, aby ji musela vážit na váze. Zatím co vážila, vy jste se naklonil přes šaltr a ukradl jste ze šuplete dvěstě korun. Pro těch dvěstě korun Helenka se utopila. Tedy tak je to."

Pane, ten Houdek se třásl jako list. „To je lež," křičel, „proč já bych kradl dvě stovky?"

„Protože jste chtěl dostat na zdejší poštu slečnu Tauferovou, svou nevěstu. To vaše slečna udala anonymním psaním, že Helence chybí v kase peníze. Vy dva jste Helenku vehnali do rybníka. Vy dva jste ji zabili. Máte na svědomí zločin, pane Houdek."

Ten Houdek se vám svalil na ty klády a zakryl si tváře; jakživ jsem neviděl chlapa tak plakat. „Ježíši Kriste," naříkal, „já nemohl vědět, že ona se utopí. Já jenom myslel, že bude propuštěna... vždyť mohla jít domůl Pane stražmistře, já jsem si jenom chtěl vzít Julču; ale jeden z nás by se musel vzdát místa, kdybychom šli k sobě... a pak bychom nestačili s platem... Proto jsem tolik chtěl, aby Julča přišla jsem na poštu! Pět let už na to čekáme... Pane strážmistře, to je taková strašná láska!" Pane, já vám to nebudu dál povídal! byla už noc, ten chlap přede mnou klečel a já, pane, jsem brečel nad tím vším jako stará kurva; nad Helenkou i nad tím ostatním.

„Tak dost," řekl jsem mu na konec, „už toho mám po krk. Člověče, dejte sem těch dvěstě korun. Tak. A teď tohle: Kdyby vás napadlo jít za slečnou Tauferovou dřív než to dám do pořádku, udělám na vás udání pro krádež, rozumíte? A kdybyste se zastřelil nebo něco podobného, řeknu, proč jste to udělal. A konec."

Tu noc, pane, jsem proseděl pod hvězdami a soudil jsem ty dva; já jsem se ptal Boha, jak je mám potrestat, a pochopil jsem tu hořkost a radost, která je v spravedlnosti. Kdybych je udal, dostal by ten Houdek pár neděl vězení podmíněně; a ještě by se to stěží dokázalo. Houdek zabil tu holku; ale nebyl to sprostý zloděj. Každý trest mně byl příliš mnoho a příliš málo. Proto jsem je soudil a trestal sám.

Ráno po té noci jdu na poštu. Sedí tam za šaltrem bledá a vysoká slečna s takovýma palčivýma očima. „Slečno Tauferová," povídám, „tak tady mám rekomandovaný dopis." Podal jsem jí dopis s adresem „Ředitelství pošt a telegrafů v Praze". Podívala se na mne a přimázlana dopis nálepku.

„Okamžik, slečno," řekl jsem. „V tom dopise je udání, kdo ukradl dvěstě korun vaší předchůdkyni. Kolik bude stát to porto?"

Pane, v té ženské byla hrozná síla; ale přece jen zbledla do popelava a stuhla jako kámen. „Tři koruny padesát," vydechla.

Odpočítal jsem tři koruny pa desát a povídám: „Tady jsou, slečno. Ale kdyby se tady ty dvě stovky," říkám a dávám jí na stolek ty dvě ukradené bankovky, „kdyby se ty dvě stovky našly tady někde zapadlé nebo založené, rozumíte? — aby bylo vidět, že mrtvá Helenka nekradla, slečno, — pak bych si ten dopis vzal zpátky. Tak co?"

Neřekla ani slovo; jen se tak palčivě a ztrnule dívala, já nevím kam.

„Za pět minut tu bude pošťák, slečno," povídám. „Tak co, mám si ten dopis odnést?"

Kývla rychle hlavou. Tak já jsem sebral ten dopis a chodím před poštou. Pane, tak napiatě jsem ještě nihdy nepřešlapoval. Za dvacet minut vyběhne starý pošťák Uher a křičí: „Pane vachmajstr, pane vachmajstr, tak už se našly, ty dvě stovky, co scházely slečně Helence! Ta nová slečna je našla založené v jednom sazebníku! To je náhoda!"

„Fotr," řekl jsem mu, „tak běžte a všude říkejte, že se ty dvě stovky našly. Víte, aby každý věděl, že mrtvá Helenka nekradla. Zaplať pámbu!"

Tak to bylo první. Druhé bylo, že jsem šel k starému velkostatkáři. Vy ho asi neznáte; je to hrabě, tak trochu blázen a moc hodný člověk. „Pane hrabě," povídám mu, „neptejte se mě na nic; ale jde tu o věc, ve které my lidé máme držet za jeden konec. Zavolejte si adjunkta Houdka a řekněte mu, že ještě dnes musí odjet na váš velkostatek na Moravě; kdyby nedchtěl, že ho na hodinu propouštíte."

Starý hrabě zvedl obočí a chvíli na mne kouká; pane, já jsem se nemusel nijak nutit, abych vypadal tak vážně, jak si jen kdo může představit. „No dobrá," řekl hrabě, „já se vás tedy nebudu na nic ptát." A dal si zavolat toho Houdka.

Houdek přišel a když mě viděl u hraběte, zbledl, ale stál jako svíce. „Houdku," řekl hrabě, dejte zapřahat a pojedete k vlaku; dnes večer nastoupíte službu na mém statku u Hulína. Budu telegrafovat, aby vás tam čekali. Rozuměl jste?"

„Ano," řekl tiše Houdek a upřel na mě oči; víte, takové oči jako zatracenec v pekle.

„Máte nějaké námitky?" ptal se hrabě.

„Ne'" řekl chraptivě Houdek a nespouštěl se mne očí. Pane, mně bylo z těch očí ouzko.

„Tak můžete jít," skončil hrabě, a bylo to. Za chvíli jsem vyděl, jak odvážejí Houdka v kočáře; seděl tam jako dřevěná loutka.

Tak to je všechno. Až půjdete na poštu, všimněte si tam té bledé slečny. Je zlá, zlá na všechny a dostává takové zlé a staré vrásky. Já nevím, sejde-li se někdy s tím svým adjunktem; snad za ním někdy jede, ale pak se vrací ještě zlejšía palčivější. A já se na ni dívám a říkám si: Spravedlnost musí bejt.

Z KRAJE

NĚCO O MATICI.

Jak jsme minule uvedli, je Matice jedinou osvětovou organisací na Volyni, jež zastává a hájí jazykových práv všech Čechů, bez rozdílu, zda jsou jejími členy nebo ne. Z toho samozřejmě vyplývá pro každého Čecha mravní povinnost, aby Matici hmotně podporoval, aby její prostředky stačily na vydržování škol, na kulturu mimoškolní i na úřednictvo. Dnes má Matice úřednictva málo. Vykonává především jen nejnaléhavější práce, ačkoliv by všechna práce měla býti vykonávána bez odkladu. Je neuvěřitelné, že by 50 kol Matice nemohlo společně vydržovati jednoho úředníka, když máme na Volyni mnoho příkladů, že i malá obec vydržuje si z vlastních prostředků učitele a školu. Podle usnesení valné hromady ze dne 8. února t. r. má míti kancelář Matice úředníky tři. Jeden je vydržován z výtěžku nájmu koncese Českého Klubu, jeden z prostředků získaných sprostředkovatelskými operacemi a objednávkami pro Kola i jednotlivce, takže vlastně Kola Matice mají vydržovati jen jednoho úředníka. Dlužno však připomenouti, že je třeba i instruktora, jak se na tom usnesla letošní i loňská valná hromada v Rovně. Dokud tyto potřeby Matice nebudou splněny, nebude její práce plně uspokojovat.

Nebude zbytečným říci několik slov o příspěvcích. Až do r. 1927 odvádělo so po 50 gr. za jednoho člena, r. 1927 bylo usneseno odváděti Ustředně po 1 zł. za každého člena. Příspěvek je směšně malý, ale přes to je zapravován velmi nedbale. Nebude to asi vina členů, že by nechtěli příspěvků platit, spíš vina málo čilé organisace, jež nedovede ani vybrat příspěvků.

Někde slyšíme výmluvy, že neplatí příspěvků, protože jim Matice dosud nedosadila českého učitele. Kdyby těch českých učitelů bylo sdostatek, byla by tato výtka na místě. Ale poměry se změnily. V letech 1920 až 1923 mohl každý mladý muž, který absolvoval měšťanku neho 4 třídy střední školy, státi se učitelem na škole a býti prozatímně jmenován i jejím řídícím. Dnes je jinak. Ministerstvo kultu a vyučování ve Varšavě si nepřeje, aby učitelský sbor tvořili lidé nahodilí, ale chce, aby každý učitel byl pro svou práci náležitě odborně vzdělán a připraven. Zařídilo proto řadu doplňovacích kursů a závazných zkoušek, kterým se musí dodatečně podrobiti všichni učitelé, kteří nemají úplné učitelské kvalifikace. Mnozí z našich učitelů již potřebné zkoušky složili, ale daleko ještě ne všichni. Ministerstvo je na školách dosud trpí, z části jim odnímá etat a přijímá je jako učitele smluvní-kontraktové. Učitel smluvní nemůže býti jmenován řídícím školy. Kteří dosud na takových místech byli ponecháni, ti jen; proto že již delší dobu a s úspěchem vykonávají své povinnosti. Poněvadž doplňovací zkošky a příprava k nim není pro učitele — zejména v dospělejším věku — ničím příjemným, resignuje každoročně několik učitelů na své povolání a věnují se jiné činnosti.

Tím se stává, že nám učitelů spíše ubývá. Školní úřady žádají nás o navržení kandidátů s plnou učitelskou kvalifikací a když jich neobdrží, jmenují učitele jiných národností. Některá opatření dějí se se ovšem také ze zlé vůle úmyslně.

Ve státním učitelském samináři v Ostřechově ukončilo loni sedm českých hochů učitelská studia a měli býti dosazeni na Volyň. dostali dokonce jmenování již na místa. Avšak loni vešlo v platnost nařízení, že učitelé povinní vojenskou službou musí ji vykonati před nastoupením učitelského místa. Tak místo sedmi učitelů přišli na Volyň pouze tři, kdežto čtyři slouží ve vojsku a teprv před Novým Rokem se vrátí. Loni jsme se obrátili na příslušná místa se žádostí, aby nám bylo posláno šest učitelů z československa.

(Pokračování.)

DARY.

Na Vševolyňské výstavě v Lucku dne 4. září t. r. při náhodném setkání sebrali nejmenovaní páni a dámy z Lucku 22 zł. pro Českou Matici Školskou. Dárcům srdečný dík. Ustřední správa Matice.

USPĚCH AUTOMOBILU TATRA.

Dne 16. VIII. konaly se v Zakopaném největší automobilové závody v Polsku. Je to horská trasa s ostrými zatáčkami a prudkým stoupáním, nejobtížnější a nejnebezpečnější v celém Polsku, ale za to nejlépe na ní se vyzkouší vůz. Závodník musí největší rychlostí vjet do zatáčky, zabrzdit, dát vozu nový směr a hned zase plný plyn. Taková zkouška vytrvalosti ukáže, jaký je materiál a co dovede vůz i řidič.

V Zakopaném jel Vermirovski, závodník, který pro továrnu Tatra již po léta sbírá trofee. Roku 1925 jel sám velkou jízdu spolehlivosti v Rusku — 5.200 km na malé dvoucylindrové Tatře a dostal dvě první ceny: za vytrvalost a za nejmenší spotřebu benzinu a oleje mezi 80 soutěžícími vozy. Jeho jízda v Zakopaném byla přímo báječná, aplaus byl ohromný a skvělý výsledek. Na normální čtyřcylindrové turistické Tatře urazil trať za 7 minut 17 vteřin, a předstihl jej pouze p. Ripper na specielním závodním vozu Bugatti. Dosáhl průměrně rychlosti 62 km za hodinu, což je velmi mnoho na této úzké trati s prudkým stoupáním a ostrými zatáčkami. Samozřejmě zanechal za sebou mnoho silnějších velkých vozů.

Nikdo by nebyl věřil, že ten čtyřcylindrový, vzduchem chlazený motor je tak silný. Ale i p. Dygat z Krakova jel na malé dvoucylindrové Tatře výborně s průměrnou rychlostí 49 km za hod. Velikou výkonnost vozu Tatra umožňuje specielní nejnovější konstrukce: vůz bez kardanu využije celé síly motoru, vůz je lehký bez chasis-rámu, s lomenými osami. Lomené osy mají nejlepší pérování a šetří materiálu chasis i karoserie, při čemž ani na nejhorší cestě vůz neskáče se strany na stranu, ale jede hladce jako vlak. Konstrukce továrny Tatra je již dnes napodobována továrnami, které musí stavět vozy pro špatné cesty.

POŽÁR V NOVINÁCH ČESKÝCH.

Dne 28. srpna po půlnoci za dožinkové slavnosti u p. Viktora Millera vypukl požár, jenž v několika minutách pohltil jeho stodolu a zachvátil i stodolu jeho bratra Antonína Millera. Nadlidskému úsilí místního hasičského sboru podařilo se požár lokalisovati. Ohni za oběť padlo skoro všechno obilí z 90 jiter pole, a co zůstalo hodí se pouze pro dobytek, protože je zkaženo vodou a kouřem. Škody jdou do desítitisíců zl. U p. Ant. Millera podařilo se zachrániti aspoň hospodářské stroje, kdežto u p. V. Millera stroje shořely. Nebylo možno zachrániti ani nový krásný motor Lorenza. Vše nasvědčuje tomu, že požár byl založen ze msty. Je třeba velké zvrhlosti k tomu, aby se někdo stal ze msty žhářem.

PROCHÁZKA PO POLSKU.

Dne 7. září navštívil kancelář České Matice Školské p. Mečiskav Sobolewski, který se vsadil, že bude tři léta cestovati pěšky po celém Polsku. Dosud obešel celou Volyň a hlavně se zajímal o české osady. Navštívil přes 400 obcí a urazil 1.086 km. V každé obci dává si potvrzovati návštěvu u různých úřadů a institucí, patrně chce dosáhnouti rekordního počtu razítek a podpisů. Má ve své knize i mnoho českých přípisů s přáním hojného zdaru. Mladému muži jdou jeho toulky ke zdraví a za ta tříléta se naučí důkladně zeměpisu celého Polska pěšky.

Národní hospodářství.

CHMEL.

Žatec, dne 7. září 1928. Sklizeň chmele se tento týden částečně končí, během příštího týdne bude ukončena. Dík příznivé pohodě za sklizně jest letošní chmel velmi těžké jakosti, velejemného aroma, hladké a zelené barvy. Kvantitativně však odhady sklamaly a dle zpráv doposud z produkčních obcí došlých dá se počítati na Žatecku se sklizní okolo 100.000 centů á 50 kg proti 165.000 centů roku minulého.

Obchod chmelem jest již v plném proudu, poněvadž pěstitelé chmele počínají pozvolna prodávati. Poptávka jest čilá, nákupní činnost na venkově klidná a docilovány byly dnes ceny *Kč 2.200. — až 2.300 za prima a střední chmele*, Kč 2.500. — placeno za partii prima výběr. Tendence vzhledem k zdrženlivosti pěstitelů jest pevná, ceny v posledních dnech lehce zpevnily.

O chmele letošní sklizně jest zájem velmi značný. Tuzemský velkopivovár uzavřel v těchto dnech u žateckého obchodu dodávku 1.000 balíků.

Norimberk, 7. září 1928. Dovoz v posledních třech dnech činil 1.250 balíků, obrat 800. platilo se dnes za chmele tržní 125—175, holedavské 220—260, virtenberské 245 RM za 50 kg. Tendence jest klidná, ceny za prima zpevněné. Nákupní činnost klidná zvýšená poptávka po prima holedavskych chmelích. Přes to, že říšskoněmecký svaz pěstitelů chmele vydal vyhlášky neprodávati pod Mk 300 chmele holedavské, jest v holedavské oblasti čilá nákupní činnost.

Žatec, dne 14. září 1928. V obchodu bylo tento týden rušno. Na venkově se velmi čiłe nakupovalo, zvláště koncem minulého a na počátku tohoto týdne. Kupcem jsou zdejší komisionáři pro účet tu i cizozemský, jakoz i zakázkový obchod a tuzemské pivováry.

Dnes účastní se nákupu na venkově zástupce švýcárského pivováru a kromě toho též pivováry tuzemské z Čech a Moravy. Platí se dnes

Kč 2.300. — až 2.400. —

za střední chmele, prima a prima výběr dociluje Kč 2.450. — až 2.500. — za 50 kg kromě daně z obratu.

Ceny za prima a prima výběr jsou pevné tendence ve středních jakostech klidnější. Pěstitelé chmele jseu ve svých požadavcích pevní.

Česání chmele se v tomto týdnu končí. Pro sklizeň bylo počasí velmi příznivé, proto jakost letošních chmelůjest těžká, velmi jemná, barvy hladké, zelené.

Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila do dnos 1.500 centů á 50 kg žateckého chmele sklizně 1928.

Žatec, dne 14. září 1929.

Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

CENY OBILÍ V POLSKU A V CIZINĚ.

Průměrné týdenní ceny čtyř hlavních druhů obilí od 2. do 7. září 1928 podle propočítání obilní bursy ve Varšavě, ceny ve złotých za 100 kg.

	Pšenice	Žito	Ječmen	Oves
Varšava	48.62	37.45	36.55	37.38
Krakov	48.75	37.75	43.00	37.25
Lvov	46.70	34.70	36.50	31.08
Poznaň	44.37	35.75	37.00	32.50
Paříž	53.49	43.43	45.56	38.53
Praha	51.08	49.84	50.19	44.50
Brno	48.60	47.88	48.86	42.54
Hamburk	48.77	48.32	50.19	44.68
Berlín	45.83	46.19	51.71	41.83
Liverpool	45.56	—	—	44.00
Gdaňsko	41.02	38.89	39.33	—
Nový Jork	40.85	38.18	—	42.72
Chicago	36.75	34.00	—	37.73

POLSKÁ CHMELAŘSKÁ ŠKOLA NA VOLYNI.

Zajęcia w I-szem półroczu.

a) 1 godzina dziennie z nauk przyrodniczych,
b) 2 godziny dziennie nauk ogólnych,
c) 1 godzina dziennie chmielarstwa,
d) 4 godziny dziennie praktyki.

Zajęcia trwają od godz. 8 rano do 12 i od 14 — 18.

W czasie pilniejszej pracy w chmielniku, zajęcia praktyczne przedłużone będą w/g. uznania Kierownika Szkoły.

W półroczu II.

1. *Nauki przyrodnicze:*
   a) entymologja stosowana chmielarstwa (szkodniki i pożyteczne).
   b) choroby chmielu,
   c) walka z chorobami i szkodnikami,
   d) środki chemiczne do walki ze szkodnikami i chorobami,
   e) potrzeby nawozowe chmielu,
   f) nawozy naturalne, zielone i sztuczne t. j. środki chemiczne do walki ze szkodnikami i chorobami.
2. *Nauki ogólne:*
   a) polski,
   b) rolnictwo (organizacja gospodarstw),
   c) ogrodnictwo, warzywnictwo, wikliniarstwo i uprawa tytoniu,
3. *Chmielarstwo:*
   a) zakładanie chmielników i praca w roku pierwszym,
   b) uprawa szczegółowa chmielu,
   c) nawożenie,
   d) pielęgnacja w czasie wegetacji,
   e) zbiór, segregowanie,
   f) suszarnictwo chmielarskie,
   g) pakowanie,
   h) doświadczalnictwo,
   i) wymagania browarnictwa,
   j) dozór i organizacja prac w chmielniku,
   k) organizacja producentów i handlu,
   l) stosunek władz państwowych do chmielarstwa.
4. *Praktyka polna.* Prace w chmielniku przy doświadczalnictwie.
5. *Praktyka domowa:*
   a) prace doświadczalne nad częściami nadziemnemi i podziemnemi chmielu,
   b) analiza mechaniczna szyszek i ich własności,
   c) badania chorób i szkodników,
   d) prace wykonane przez uczniów.
6. *Wycieczki do składów handlowych:*
   a) poznanie siarkowania i manipulacji,
   b) korespondencja i zamówienia chmielarskie.
7. Prace rzemiosł (koszykarstwo i t. p.).

Podział zajęć: 1 godzina dziennie nauk przyrodniczych, 1 godzina dziennie nauk ogólnych, 2 godziny dziennie chmielarstwa, 4 godziny praktyki.

Zajęcia trwają od 8 rano do 12 i od 14 do 18.

Jeden miesiąc przeznacza się na egzamin.

W sezonie w razie potrzeby wykonania pilnych robót praktycznych, zajęcia przedłużane będą przez Kierownika Szkoły w/g. jego uznania.

VI. Egzaminy i świadectwa.

Uczniowie obowiązani są do składania w oznaczonych przez Kierownictwo Szkoły terminach przepisanych programem egzaminów.

Po złożeniu wszystkich egzaminów winni są uczniowie odbyć 2-letnią praktykę chmielarską i po odbyciu praktyki i otrzymaniu świadectwa z takowej, oraz złożeniu dodatkowej piśmiennej pracy z praktyki, uczeń otrzymuje świadectwo z ukończenia szkoły.

VII.

Pomoce naukowe oraz kursa, książki i pisma fachowe dostarczy bibljoteka W. T. R.

VIII.

Święta Wielkanocne i Zielone przypadające w okresie kursu szkolnego, są wolne, z przeznaczeniem na takowe 10 dni.

IX.

Program wykładów.

Kurs szkoły trwa 11 miesięcy.

Uczeń Szkoły poza dopełnieniem z nauk przyrodniczych i ogólnych ma opanować teoretycznie i praktycznie dziedzinę chmielarstwa w zakresie wyboru ziemi, zakładania chmielnika, uprawy, pielęgnacji, walki z chorobami i szkodnikami, zbioru, segregowania i suszenia chmielu, oraz zapoznaniu się z siarkowaniem i pakowaniem (jako przygotowaniem chmielu do handlu). Poczem po odbyciu 2-ch letniej praktyki, będąc w kontakcie ze szkołą i składając pracę piśmienną, otrzymuje *świadectwo dozorcy - majstra chmielarskiego.*

Kurs dzieli się następująco:

W półroczu I.

1. Nauki przyrodnicze (uzupełnienia):
   a) botaniki,
   b) zoologji,
   c) chemji,
   d) meteorologji,
   e) gleboznawstwa.
2. Nauki ogólne (uzupełnienia):
   a) polski,
   b) rolnictwo,
   c) ogrodnictwo,
   d) warzywnictwo,
   e) wikliniarstwo,
   f) uprawa tytoniu.
3. Chmielarstwo:
   a) historja,
   b) stanowisko botaniczne chmielu,
   c) fizjologiczne własności i wymagania chmielu,
   d) warunki klimatu, gleby i położenia.
4. Praktyka polna:
   a) bieżące prace w chmielarstwie,
   b) zakładanie chmielnika,
   c) kastracja,
   d) uprawa i nawożenie,
   e) pielęgnacja,
   f) zbiór,
   g) segregowanie, suszenie i pakowanie
5. Praktyka domowa:
   a) poglądowa budowa chmielników różnych konstrukcji,
   b) modele narzędzi i suszarń,
   c) robienie narzędzi ręcznych do uprawy, kastracji i zbioru,
   d) praktyka rzemiosł.
6. Wycieczki w sezonie do plantacji.

Předplatné v Lucku
přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.
Ve Varšave:
Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,
Ceny předplatného:
na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.
Ceny oznámení:
Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.—, dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

Hledám p. Zikmunda Jaworského bývalého velkostatkáře, nebo někoho z jeho rodiny. Posledně byl r. 1918 v Hajsyně, podolská gubernie na Ukrajině.

Josef Chládek, Praha—Smíchov, Plzeňská 41.

Drukarnia „Rola", J. Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11 Opłata pocztowa opłacona ryczałtem